

SZAKDOLGOZAT

Védés éve : 2009.

Védés helye : Debrecen

Készítette : dr. Komolai Sarolta

DEBRECENI EGYETEM

ÁLLAM ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR
EURÓPA JOGI SZAKJOGÁSZ SZAKIRÁNYÚ TOVÁBBKÉPZÉSI SZAK
LEVELEZŐ TAGOZAT

MAGYARORSZÁG JOGHARMONIZÁCIÓJA AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉG
TÁRSASÁGI JOGI ÍRÁNYELVEI TÜKRÉBEN.

Konzulens Dr Fézer Tamás egyetemi adjunktus
Debrecen Egyetem Állam és Jogtudományi Kar
Polgári Jogi Tanszék

I.

Magyarország - a 2002. évi Alkotmány módosításával összhangban- az ország lakosságának ügyszavazásának eredményeként csatlakozott az Európai Unióhoz (az Cseh Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság , a Máltai Köztársaság, a Lengyel Köztársaság , a Szlovén Köztársaság és Szlovák Köztársasággal együtt)

Az Európai Unióhoz való csatlakozással összefüggő Alkotmány módosítást a 2002. évi LXI törvény állapította meg , mely 2002. december 23-al lépett hatályba.

Ennek elfogadását hosszú vita előzte meg, melynek alapja az volt hogy hatáskör átengedésről vagy úgynevezett közös hatáskör gyakorlásáról szöjjon, milyen legyen annak terjedelme , s hogy mindez milyen alkotmányos garanciák mellett történhet.

Az Alkotmány 2/A.§ (1) bekezdése jelenleg úgy rendelkezik, hogy :

„ A Magyar Köztársaság az Európai Unóban tagállamban való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján – az Európai Uniót illetőleg az Európai Közösségeket (a továbbiakban : Európai Unió) alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig – egyes Alkotmányból eredő hatásköreit a többi tagállammal közösen gyakorolhatja, e hatáskörgyakorlás megvalósulhat önállóan, az Európai Unió intézményi útján is. „ 1

A Csatlakozási Szerződést az Országgyűlés a 2004. évi XXX. Törvénnyel kihirdette.

A Csatlakozási Okmány 2. cikke értelmében

„ A csatlakozás időpontjától kezdődően az eredeti szerződések rendelkezései és az intézmények, valamint az Európai Központi Bank által a csatlakozást megelőzően elfogadott aktusok az új tagállamok számára kötelezőek és az említett szerződésekben , illetve az ebben az okmányban megállapított feltételekkel alkalmazandók ezekben az államokban .” 2

Az Európai Közösségek és azok tagállamai valamint Magyarország közötti társulási szerződés 67-69 cikkei rendelkeznek a jogközelítésről.

A 67 cikk a következők szerint szól : „, A Szerződő Felek elismerik, hogy Magyarországnak a Közösségbe történő gazdasági integrációja egyik alapvető feltétele az , hogy az ország jelenlegi és jövőbeni jogszabályai közelítsék a Közösség jogszabályaihoz. „,3

A 68. cikkely a jogszabályi közelítés főbb területeit jelöli meg, többek között a vámjog, társasági jog, bankjog, vállalati, számviteli, adózási jog, szellemi tulajdonjog, a dolgozóknak a munkahelyen való védelme, pénzügyi szolgáltatások , versenyszabályok, emberek állatok és növények életének és egészségének védelme , élelmiszerre vonatkozó jogszabályok, fogyasztóvédelem , fuvarozás környezetvédelem területeit.

Magyarország már a csatlakozást megelőzően lépéseket tett az Európai Közösségek gazdasági társaságokra vonatkozó elfogadott és tervezeti szinten lévő irányelveivel történő jogharmonizáció megteremtése érdekében.

1997. áprilisában Magyarország Igazságügyi Minisztere előterjesztést nyújtott be a kormány felé, a gazdasági társaságokról, valamint a bírósági cégeljárásról, cégnyilvántartásról és cégnyilvánosságról szóló törvények tervezetéről.

Ennek eredményeként a Parlament elfogadta az 1997. évi CXLIV. Törvényt a Gazdasági Társaságokról , valamint a bírósági cégeljárásról, cégnyilvántartásról és cégnyilvánosságról szóló 1997. évi CXLV. Törvényt

(továbbiakban az 1997. évi CXLIV. Tv-t Gt-nek, az 1997. évi CXLV. Tv-t Ctv.nek rövidítve, míg a 2006. évi IV.Tv-t új Gt-nek, a 2006. évi V. Tv. Uj Ctv-nek rövidítve)

A Gt bevezető rendelkezéseiben a jogalkotó a törvény hármas célt jelölt meg, nevezetesen :

1./ elsődleges célkitűzés az Európai Közösségek gazdasági társaságokra vonatkozó elfogadott , és tervezeti szinten létező irányelveivel jogharmonizáció, összhang megteremtése.

2./ további célkitűzés a társaságok jogszabályoknak megfelelő működésének elősegítése.

3./ A hitelezők védelme.

Ez utóbbi két célkitűzés érvényesülése körében a bejegyzés gyorsabbá tételét elősegítő rendelkezések kerültek megfogalmazásra .

A célkitűzések megvalósításának segítése érdekében társasági formánként rövid határidőt állapított meg a cégeljárás lefolytatására, másrészt egyszeri hiánypótlási lehetőséget biztosított az eljárás során.

Alapvetően a Gt és Ctv. felépítése, rendszere bevált , azok gyakorlati tapasztalatai nagyrészt kedvezőnek bizonyultak , azonban ezzel együtt szükségessé vált ezen törvényi rendelkezések felülvizsgálata , mely 2003. nyarán kezdődött , s a 2006. évi IV. törvény-ben (új Gt) és a 2006. évi V. törvényben (új Ctv.) realizálódott .

Az új Gt . a következő célkitűzéseket és alapelveket kívánta érvényre juttatni :

1./ Biztosítani kell a társaságok gyors és költségtakarékos piacra lépésének lehetőségét .

2./ Meg kell teremteni a társaságok átlátható működésének feltételeit az ezzel összefüggő szabályozást tovább kell fejleszteni.

3./ a társaságokra vonatkozó irányadó szabályoknak differenciáltaknak, és egyben rugalmasaknak kell lenniük.

4./Ésszerű és arányos hitelező- és befektető-védelmi rendelkezéseket kell érvényesíteni az Európai Unió társasági jogi szabályozásának keretei között.

5./ A hatékony és gyors igazságszolgáltatás jegyében a társaságok (cégek) működése feletti törvényességi felügyeletet érdemibbé, intenzívebbé kell tenni, javítani kell a jogorvoslati lehetőségek igénybevételének feltételeit.

6./ Biztosítani kell a korszerű kommunikációs eszközök igénybevételének lehetőségét.

7./ A kiszámíthatóság jegyében biztosítani kell a társasági törvény és a cégtörvény közérthetőségét, más törvényekkel való összhangját.

8./ Hozzá kell járulni egy befektetőbarát közeg kialakításához, javítva a társasági jog szabályozásának versenyképességét.

Ezen dolgozat a Gt. És az új Gt. Célkitűzéseinek megvalósulását kívánja elemezni az Európai Közösség társasági jogi irányelvei- ezen belül is elsődlegesen a 2. számú irányelv- rendeletei tükrében, míg a dolgozat második része aktuális társasági jogi szabályozás problémáival kíván foglalkozni, bekapcsolva magyar vonatkozású ügyet.

Mindenek előtt szükségesnek tartom az Európai Közösség kialakulásának , történeti fejlődésének , rendszerének a rövid bemutatását.

II.

Az Európai Közösség kialakulásának , történeti fejlődésének , rendszerének rövid ismertetése:

Az egységes Európa kialakításának eszméje , alapjai az európai integráció történeti fejlődésében keresendő.

Az egység kialakítására irányuló törekvések már a XX. Századot jóval megelőzően megjelentek az európai gondolkodók tanulmányaiban.

Az Európai Parlament létrehozásának gondolat már az 1600-s években felvetődött.

Victor Hugo művében az 1800-s években az Európai Egyesült Államok kifejezést használta már.

Az egységes Európa létrehozására irányuló szándék a második világháborút követően erősödött fel.

1945. után az egész Európára kiterjedő háborút követő gazdasági helyzet, a szovjet terjeszkedéstől való félelem, az Amerikai Egyesült Államok integrációt támogató politikája, az európai országok újabb háború kitörésének megakadályozására irányuló törekvése utat nyitott az európai egységre vonatkozó megoldások keresésének.

Az egységes Európa létrehozására irányuló célkitűzés a következő három alapszerződésen nyugszik :

1./ Európai Szén-, és Acélközösség - **ESZAK** - :

A német gazdasági fejlődés, az ún.” Német gazdasági csoda „ ellentmondásos helyzetében Franciaország – mely igen legyengült gazdasági állapotban volt – a német szén-, és acélipar feletti ellenőrzés , a Rhrur- és Saar- vidék közös működtetése, a közös irányítás megteremtése érdekében előterjesztette az SCHUMANN-TERVET. (mindez 1950-ben történt)

Ezen terve alapján s Párizsi Szerződéssel – melyet hat tagállam Franciaország, Luxemburg, Belgium, Olaszország, Hollandia és Németország írt alá - 1951. évben létrejött az Európai Szén-, és Acélközösség ESZAK . (Montanunio)

A Párizsi Szerződés által felállított – tagállamoktól független intézményrendszer : Főhatóság, Miniszterek Tanácsa, Közgyűlés, Tanácsadó Bizottság , Bíróság .

Az ESZAK a tagállamok gazdaságának csak egy szektorára korlátozódott, miután a szén.- és acélipari termékek vonatkozásában a Párizsi Szerződés a tagállamok egymás közötti kereskedelmében megtiltotta a behozatali és kiviteli vámokat, mennyiségi korlátozásokat , a termelők egymás közötti és a fogyasztók egymás közötti bárminemű megkülönböztetését.

2./ Európai Gazdasági Közösség - **EGK** - :

A gazdasági integráció kiszélesítésére vonatkozott az ún. BEYEN-TERV-en alapuló SPAAK jelentés, ennek lényege hogy a gazdasági integrációt az abban résztvevő tagállamok egész gazdaságára igyekszik kiterjeszteni.

1957-ben Franciaország, Luxemburg, Belgium, Olaszország, Hollandia és Németország által aláírása került a RÓMAI SZERZŐDÉS , amely létrehozta az Európai Gazdasági Közösséget .

Legfőbb célkitűzései : Közös Piac megteremtése, egyes kérdésekben közös politikák kialakítása, tagállamok gazdaságpolitikájának összehangolása.

A Római Szerződés mintegy keretet ad, általános elveket megfogalmazva.

Az Európai Gazdasági Közösség – EGK- a Római Szerződés későbbi módosításaival – magában foglalja az áruforgalom szabadságát, közös mezőgazdaság politikát, a személyek, szolgáltatások és a tőke szabad mozgását, a közös közlekedés-politikát, a közösségi versenypolitikát, az adókra vonatkozó szabályok továbbá más jogszabályok összehangolását.

Az EGK az ESZAK intézményrendszerének a továbbfejlesztése.

Intézményrendszere:

Intézményrendszeréhez tartozik

Az Európai Parlament (Assembly) , melynek a kezdetekor konzultációs feladata volt, majd egyre inkább erősödött a döntéshozatalban történő részvételi funkciója.

A Tanács (Council) a tagállamok kormányainak képviselőiből áll, elsődlegesen döntéshozatali jogköre van.

A Bizottság (Commission) elsődleges feladata a tanács által meghozott döntések kezdeményezése, végrehajtása, alkalmazása.

A Gazdasági és Szociális Bizottság (Economic and Social Commission) tanácsadó szerepet tölt be, különböző csoportosulások, társadalmi csoportok, vállalkozók, munkavállalók stb. képviselőiből áll.

A Számvevőszék (Court of Auditors)

Az Európai Bíróság (Court of Justice) – mely nemzetközi viszonylatban egyedülálló.

3./ Európai Atomenergia Közösség – EURATOM - :

Az Európai Atomenergia Közösséget - EURATOM - létrehozó szerződés aláírására 1957-ben került sor.

A szerződés az atomenergia felhasználására, tulajdonlására, biztonsági előírásokra tartalmaz rendelkezéseket.

Intézményrendszere és az intézmények hatásköre az EGK-t létrehozó szerződésben foglaltakhoz hasonló.

Előzök alapján megállapíthatjuk, hogy 1958-ban három közösség létezett.

A három közösség intézményrendszereit 1968-ban egyesítették. Az egyesítési szerződéssel a három közösség egyetlen Miniszteri Tanács , illetve Bizottság irányítása alá került , így a három közösségben a feladatokat ugyanazon szervek töltik be. Az intézményrendszeren túl egységessé vált a költségvetés is.

A történeti bemutatás során utalnunk kell a közösségek bővülésére , így 1972-ben az Egyesült Királyság, Dánia, Írország tagállamokkal bővült, 1979-ben és 1985.évben Görögország , Spanyolország, Portugália csatlakozott, míg 1994. évben Ausztria, Svédország, Finnország csatlakozott . 2004. évi nagy csatlakozási hullám keretében többek között Magyarország is, majd elmúlt évben Románia és Bulgária .

A gazdasági integráció egyik fontos lépését és az integrációs folyamat felgyorsulását eredményezte az 1986-ban aláírt módosítási okirat az Egységes Európai Okmány

AZ EGYSÉGES EURÓPAI OKMÁNY - Single European Act –

Ezen okmány módosította az alapító szerződéseket, végrehajtotta revíziójukat, kiterjesztette az Európai Közösség hatáskörét a környezetvédelem, a tudomány, technika és műszaki együttműködés területére.

Változásokat hozott az intézményrendszerben, pl. az Európai Parlament döntéshozatali eljárásában, bizonyos kérdésekben bevezetve az egyhangú döntéshozatal mellett a többségi szavazás intézményét .

Célul tűzte az egységes európai piac, az egységes belső piac megteremtését, mely a személyek, szolgáltatások, tőke és javak szabad mozgását eredményezi. Megerősítette az pénzügyi unió létrehozására irányuló szándékot.

Bevezette az elsőfokú bíróság intézményét, intézményesítette az Európai Tanácsot (aholis a tagállamok miniszterelnökei, államfői az európai politikai együttműködés legfontosabb kérdéseit tárgyalják meg évente min. 2 találkozáson)

Az Egységes Európai Okmány mellékletét képezte a Fehér Könyv, mely menetrendet adott az egységes belső piac előtti akadályok leküzdésére.

/ az egységes belső piac olyan , belső határok nélküli térséget jelent, amelyen belül az áru, a tőke a szolgáltatások és a személyek szabadon mozoghatnak./

A Fehér Könyv az egységes belső piac megteremtése céljából a tagállamok feladatává tette az irányelvek implementálását (ajánlást tett többek között a társasági jogi irányelvek tagállamok belső joganyagában való átültetésére, beépítésére.) Az Egységes Európai Okmány és a Fehérkönyv a jogharmonizáció menetrendjét adja meg.

MAASTRICHTI SZERZŐDÉS

Az alapszerződések további jelentős meghatározó, az integráció jogi alapjainak legnagyobb horderejű módosítását jelentette a Maastrichti Szerződés , melyet 1992. február 7-én a hollandiai Maastrichtban fogadtak el.

A Maastrichti Szerződés deklarálta az Európai Uniót.

Három pillérből áll, melyek a következők:

- I. Az Európai Unió első pillére az Európai Közösség, amely az ESZAK-ból, EUROTAM-ból és EGK-ból áll.
- II. A közös kül- és biztonságpolitika.
- III. A közös bel- és igazságügyi politika

Mindebből láthatjuk, hogy az Európai Közösség nem azonos az Európai Unióval, az Európai Közösség az Európai Unió egyik , mégpedig az I. pillére, ami egy speciális rendszert jelent .

Az Európai Közösség saját intézményrendszerrel, jogképességgel, tényleges hatáskörrel rendelkezik, a közösségi jog a Közösség, annak alanyai, tagállamok, tagállami állampolgárok egymás közötti többes viszonyát rendező joganyag.

III.

A Maastrichti Szerződés vetette fel a társasági jog területén a jogharmonizáció szükségességét, indokoltnak tartotta a hitelező védelmi szabályok, a társaság és a tagok közötti viszonyának egységes szabályozását, a tőkevédelmi szabályok összehangolását.

A Közösség aktusai :

- rendelet
- irányelv
- határozatok, döntések,
- ajánlások , állásfoglalások
- vélemények

Az Európai Közösség nem a tagállamok jogrendszereinek az egységesítésére, hanem harmonizálására törekszik .

A jogharmonizációval kapcsolatosan Dr Várnay Ernő így fogalmaz:

„A jogharmonizáció nem egyszeri aktus, hanem a rendszer része, állandóan működő mechanizmus. A jogharmonizáció legáltalánosabb célja , hogy a Közösségek illetve az Unió egészére kiterjedően a szabályozási közeg , a szervezeti, működési előírások, technikai jellemzőkre vonatkozó rendelkezések mindenekelőtt a gazdaság terén, ha nem is egységesek , de legalább egymáshoz közeli, bizonyos standardoknak megfelelők legyenek .”⁴

Aktuális kérdésként felvetődik, hogy egyáltalán létezik e „európai uniós társasági jog” hiszen alapjaiban nemzeti társasági jogok vonatkozásában egyes területeket érintő főként irányelvek útján megvalósuló harmonizáló jogról van szó.

Egyes vélemények szerint „Kompromisszumos joganyagról van szó, hiszen valamennyi tagállam törekszik arra, hogy megőrizhess nemzeti sajátosságait ezen a területen . A jogharmonizáció fő eszközeként szolgáló , csupán az elérendő célokat meghatározó

irányelvek a tagállamok számára számos derogációs és opciós lehetőséget biztosítanak, amelyek szintén szűkítik egy kiterjedt tagállami jogközelítés esélyét. Nem is szándék egyébként a nemzeti jog durva uniformizálása ezen a területen.

A cél inkább az, hogy a tagállami jogot úgy fejlesszék tovább, hogy a nemzeti sajátosságok értékes része megmaradjon . „, 5

A Közösségi jogharmonizációs módszerek: eredeti jogalkotás a Közösség szintjén, teljes jogharmonizáció (amikor nincs döntési szabadsága a tagállamoknak), opcionális harmonizáció , részleges harmonizáció, minimum-maximum harmonizáció , kölcsönös elismerési harmonizáció, tagállami ellenőrzések kölcsönös elismerése.

A jogharmonizációs kötelezettségeket kétféle tipizálása :

passzív amikor az EK rendeletet alkot , s végrehajtási szabályt a tagállam csak a rendelet által meghatározott körben hozhat,

aktív, az EK irányelveknek a nemzeti jogba való beültetése, mivel az implementáláshoz szükséges belső jogi aktusok kibocsátása.

A társasági jogi jogharmonizáció legjelentősebb eszközei az irányelvek, a tagállami társasági jog egyik forrása (a tagállami társasági jogi szabályokon, a nemzeti bírósági gyakorlaton, az Európai Bíróság döntésein, értelmezésein túl .)

Az irányelv a megjelölt cél tekintetében kötelező érvényű .

Az irányelvek részletes szabályozást adnak a közelítő , illetve azonos tagállami szabályozásra törekvés jegyében így például a közzététel, nyilvánosság követelménye, vagy a publicitásra vonatkozó szabályok iránymutatások .

Ezentúl az irányelvek megadják azt a minimum szabályt melytől adott tagállam pozitív irányban eltérhet, de minimálisan az irányelvben meghatározottakat teljesítenie kell

Ilyen minimum szabályt ad például hitelezők, részvényesek védelme érdekében.

Egyidejűleg ugynevezett maximum listát is ad.

Az irányelvek alapján a tagállamok kötelesek nemzeti jogukat az irányelvben rögzítettekhez igazítani, meghatározott időn belül belső jogszabály alkotási kötelezettségüknek eleget tenni (implementálás)

A tagállamokat nem csupán az ún. Implementálási kötelezettség terheli, de később sem hozhatnak az irányelvek céljaival ellentétes szabályokat.

Dr Fülöp Botond ezzel kapcsolatos véleménye:

„ Az irányelvek esetén a közvetlenül kötelezett címzettek a tagállamok, kötelezettségüket meghatározott határidőn belül teljesíteniük kell , a jogszabály eredeti célja, hogy a magánszemélyek vonatkozásában a joghatások közvetett módon, tagállami aktusok révén álljanak be. A tagállam mulasztása tehát azt eredményezi, hogy az irányelvben meghatározott jogok és kötelezettségek az adott állam polgárai esetében nem érvényesülnek . Elvileg ebben az esetben a Bizottságnak kikényszerítési eljárást kell kezdeményeznie az adott tagállammal szemben , ám mivel ez a lépés a brüsszeli testület diszkrecionális döntési jogkörébe tartozó kérdés , így a magánszemélyek jogainak kizárólagos védelmére nyilvánvalóan nem alkalmas.” 6

Ugyanez a szerző az irányelvek közvetlen hatályára vonatkozó, a Bíróság által felállított legfontosabb alapelveket a következők szerint fogalmazza meg :

„ A Szerződésnek a rendeletek közvetlen hatályát megállapító rendelkezéséből nem következik, hogy más ezen Cikkben említett jogszabályi kategóriák soha nem eredményezhetnek hasonló hatásokat.

Az irányelvek kötelező erejének továbbá ellentmondana a közvetlen hatály teljes kizárása. ... Az irányelvek közvetlen hatályának megállapítása szempontjából az adott rendelkezés jogi természetének, rendszerének és jelentésének a feltárása szükséges. Az irányelv végrehajtását elmulasztó tagállam nem hivatkozhat saját mulasztására polgáraival szemben , a polgárok viszony jogosultak az irányelvre hivatkozni minden belső , nem irányelv konform jogszabállyal szemben , feltéve hogy az irányelv tartalmilag feltétlen és kielégítő mértékben pontos szabályozást tartalmaz A mulasztás az irányelvben meghatározott határidő lejárával áll be. „ 7

Az egységes közösségi szintű társasági jogi szabályozás nehézkes, az Európai Unió társasági jogalkotása nem mondható igazán sikeresnek. E területen újabb lendületet jelent és jelenthet a 2003-ban közzétett Cselekvési Terv(Akció terv) ,melynek kidolgozásához lendületet adott

azon sajnálatos nemzetközi körülmény, hogy nagy nemzetközi vállalatok , cégek kapcsán gazdasági visszaélések mutatkoztak, megrendült a pénzügyi rendszer egyes elemeibe vetett bizalom .

Az Európai Bizottság 2003 . májusában kiadott Akció Tervben előírt feladatok többek között az alábbi célok elérését tűzte ki : elő kell segíteni a tőke és a vállalkozások belső piaci szabad mozgását, javítani kell a részvényesi joggyakorlás feltételeit, társaságok ügyvezetése felett aktívabb tulajdonosi kontroll lehetőségét kell megteremteni, ki kell iktatni a korábbi elavult irányelveket.

A Cselekvési Terv rövid, közép és hosszútávon megvalósítandó feladatokat határozott meg, Rövid táv alatt a 2003-2005 közötti, a középtáv alatt a 2006-2008 közötti, míg a távlati időszak alatt 2009. évet követő időszakot jelöli meg, melyek központjában a vállalatirányításra, a tőke-megfelelőségre, a cégcsoportok tulajdonosi körére , valamint az EU határait átívelő egyesületekre vonatkozó, közösségi szinten harmonizált szabályok kialakítása áll.

Az un. Rövid időszakban került elfogadásra az 1. sz. irányelvet módosító irányelv, mely az informatikai lehetőségekhez igazítja a cégeljárást.

Ezen időszak gyümölcse a 2004/25/EK (13. sz.) irányelv, melyet takeover irányelvnek is neveznek , mely a vállalatfelvásárlás kérdéskörét rendezi.

Ezen időszak eredménye a 10 .sz. irányelv (2005/56/EK) ami a részvénytársaságok és korlátolt felelősségű társaságok határon átnyúló egyesüléséről rendelkezik , melyet a tagállamoknak 2007. december 15-ig kellett átültetni.

A középtáv időszakának egyik fontos feladata volt a 2.sz. irányelv érdemi felülvizsgálata , melynek keretében 2008. szeptemberében közzé lett téve az irányelvjavaslat.

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉG ELFOGADOTT TÁRSASÁGI JOGI IRÁNYELVEI

Az irányelvek az alapvető garanciákra, az átalkulás, szabályaira pénzügyi , számviteli szabályokra, fióktelepre , egyszemélyes korlátolt felelősségű társaság szabályaira , vállalatfelvásárlásra vonatkozóan adnak a tagállamok felé alapvető minimumstandardokat .

1. számú irányelv (68/151/EGK, ill módosította 2003/58/EK) az un. Publicitási irányelv az első közösségi szintű harmonizációs forrás, mely a következő tartalmi egységekből áll :

- közzététel, nyilvánossági követelmény,
- társaság által vállalt kötelezettségek érvénye
- a megalapított társaság érvénytelensége (korlátozott jogorvoslati lehetőség a bejegyzett társaság társasági szerződése ellen)

2. számú irányelv (77/91/EGK) az un. Tőkevédelmi irányelv a részvénytársaságokra vonatkozóan a társaság alapítására, tőkésítésére, a társasági tőke védelmére, a hitelezők és a részvényesek védelmére vonatkozó alapkérdések rendezését tartalmazza .

3. számú irányelv (78/855/EGK) az egy tagállamon belül megvalósuló fúzióra vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz. (Nyrt egyesülése) – melyet 2007.évben módosítottak-

4. (78/66/EGK társaságok éves beszámolójáról) –

7.(83/349/EGK összevont konszolidált beszámolóról) –

8.(84/253/EGK könyvvizsgálóról) számú társasági jogi irányelvek a társaságok meghatározott formáira adnak könyvviteli szabályokat .

6. számú társasági jogi irányelv (82/891/EGK) a társaságok szétválását (Nyrt) Szabályozza.- melyet 2007. évben módosítottak –

11. számú szintén publicitási irányelv (89/666/EGK) másik tagállamban alapított fióktelep Adatközlési , közzétételi kötelezettségeire vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza.

12. számú társasági jogi irányelv (89/667/EGK) az egyszemélyes korlátolt felelősségű társaságokra tartalmaz rendelkezéseket.

13. számú irányelv (2004/25/EK) a nyilvános vételi ajánlattétel szabályait érinti vállalat-felvásárlásoknál (takeover)

10. számú a részvénytársaságok és korlátolt felelősségű társaságok határon átnyúló Egyesüléséről szóló 2005/56/EK irányelv.

A társasági jogi jogharmonizáció kapcsán szólnunk kell az **Európai Bíróság** szerepéről.

-mindennek előtt az Európai Bíróságról írok egy rövid bemutatást:

1957. március 25-én történt az alapítása, székhelye : Luxemburg.

„Az Európai Bíróság annak a bírósági szervezetnek a csúcsán áll, amely magában foglalja továbbá az Elsőfokú Bíróságot, és potenciálisan a bírói külön tanácsokat, amely a Szerződések és Szerződések alapján létrehozott ugynevezett másodlagos jog értelmezésének végső letéteményese, az alkalmazásával kapcsolatban felmerült egyes jogviták eldöntésének kötelező döntéseket hozó fóruma. „, 8

Az Európai Bíróság hatáskörét az EK Szerződés 226-243 cikkei adják meg elsődlegesen. :

Az Európai Unió legfelsőbb jogértelmező fóruma, az Európai Közösségek egyik legfontosabb szerve a Bíróság .

Feladata a közösségi jog betartásának felügyelete, a többi közösségi szerv munkájának törvényességi ellenőrzése, jogi viták rendezése, az Európai Közösségeket létrehozó szerződések, valamint a hatáskörrel rendelkező közösségi intézmények rendelkezéseinek értelmezése és alkalmazása

Ez a testület döntéseivel több ízben is hozzájárult az integráció mélyítéséhez , egyik ilyen fontos deklarációja: az európai közösségi jog minden esetben elsőbbséget élvez a nemzeti joggal szemben .(Simmenthal döntés) .

További igen meghatározó döntése volt a Cassis de Dijon ügy kapcsán tett megállapításuk, melyben kimondta : a tagállamoknak kötelességük kölcsönösen elismerni egymás szabályozását amennyiben az nem diszkriminatív a többi tagállammal szemben .

A Bíróság legfőbb funkcióját - azaz a jog uralmának biztosítását - az alapító Szerződésekben biztosított eszközökkel látja el.

A Bíróság egy legfontosabb feladata az uniós szabályok őrének számító Bizottság és a tagállamok közötti vitás ügyek elrendezése, de eljár az európai intézmények közti vitás kérdésekben , tagállamok közti vitákban stb.

Igen sajátos eljárás az un. Előzetes döntéshozatali eljárás , mely a közösségi jog speciális eljárása .Ennek létjogosultságát az adta, hogy a saját nemzeti jogukban jártas jogalkalmazók számára nem mindig egyszerű feladat a közösségi jog szabályainak értelmezése, s így ezen eljárás alkalmazásával segítségül fordulhatnak a Bírósághoz, mely egyidejűleg hozzájárul az egységes jogalkalmazás elősegítéséhez.

Ezzel két feladatot is teljesít, nevezetesen a nemzeti bíróságok segítségét,támogatását, valamint az egységes jogalkalmazás biztosítását.

A Bíróság értelmezése időnként átcsap már-már a jogalkotásba.

A társasági joghoz kapcsolódó aktuális előzetes döntéshozatali eljárás keretében meghozott magyar vonatkozású legutolsó döntés a letelepedés szabadságához kapcsolódó un. Cartesio ügy , melyre a későbbiekben kívánok visszatérni.

IV.

MAGYARORSZÁGI JOGHARMONIZÁCIÓ

A magyarországi jogharmonizáció körében rendkívüli nehézséget jelentett a magyar jogszabályok hozzáigazítása az Európai Közösség normáihoz, mivel a magyar jogi normákat az Európai Közösség bonyolult rendszerébe kellett a csatlakozásig beilleszteni.

A magyarországi jogharmonizáció részben szűkebb, részben tágabb feladatokat rótt a magyar jogalkotókra, mint az Európai Közösség tagállamainak jogalkotóira.

Szűkebb a Közösségen belüli jogharmonizációnál, mert a csatlakozást megelőzően hazánk vonatkozásában nem volt alkalmazható az Európai Közösség intézményrendszere, nem volt meg az Európai Bírósághoz fordulás lehetősége.

Bővebb, mint a Közösségen belüli jogharmonizáció, mivel a csatlakozást megelőzően Magyarország a jogalkotói törvényhozás hatáskörének egyetlen részét sem adhatja át a közösségi jogalkotó szerveknek

Szuverenitás átengedés hiányában nem érvényesülhet a közösségi jog elsőbbségének elve.

A Bizottság nem kötelező erejű véleménye szerint Magyarországnak a rendeleteket a csatlakozás időpontjáig terjedő időszakra be kell építenie a saját jogrendszerébe, azaz harmonizálnia kellett volna.

A magyarországi jogharmonizáció rövid áttekintése:

Az 1980-s években már megjelent az igény hogy Magyarországon célszerű figyelembe venni a jogalkotás során az európai normákat.

Az 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás – amelynek részesei Magyarország, az Európai Közösség, ill. az Európai Közösség tagállamai- 67. cikkelye Magyarországot egyoldalú és teljes körű jogharmonizációra kötelezi.

A jogharmonizációról a megállapodás V. cím 3. fejezete rendelkezik, miszerint : Magyarország – amennyire lehetséges- a hatályos és a jövőbeni jogszabályait a közösségi joggal vállalja összeegyeztetni.

A magyarországi jogharmonizációs programnak figyelemmel kellett lenni az Európai Megállapodás és a Fehér Könyv előírásaira, az egységes belső piac követelményeihez történő igazodásra is.

Magyarország első jogharmonizációs programját még 1995-ben kidolgozta, a feladatokat programozottan kívánta végrehajtani, a feladatok számbavételével, koordináltabb megvalósításával, a fokozatosság elvének érvényesülése mellett, a lehető legrövidebb időn belül, de jogbizonytalanság okozása nélkül

A közösségi szabályokhoz történő igazítás nemcsak óriási mennyiségi kihívást, de illeszkedési problémákat is okozott, mely megnehezítette a teljes körű jogharmonizációt. Nehézséget jelentett, hogy a közösségi jog nem tükrözi a nemzeti tagozódást, más a funkciója, nézőpontja.

A csatlakozást megelőzően a jogharmonizálását úgy kellett végrehajtani, hogy az megfeleljen a közösségi jog kötelező elemeinek és a jogszabályok a csatlakozást követően se sértsék a közösségi jogot

A jogharmonizáció megvalósítása több módszerrel történhet (történhetett) egyik a szövegszerű beemelés, az ún. Kimásolási – copy-out – módszer, másik a nemzeti sajátosságokat figyelembe vevő, nagyobb mozgásteret engedő jogharmonizáció.

Magyarországi jogharmonizáció a közösségi jogforrások tekintetében:

Az Európai Megállapodás 67. cikkelye szerint a Közösség jogszabályaihoz az ún. Másodlagos jogforrásokhoz kell közelíteni., Ennek körében azonban nem elhanyagolható az ún. Elsődleges jogforrásokhoz, az alapszerződésekhez, illetve az Európai Bíróság gyakorlatához történő közelítés sem.

Ennek indoka egyrészt, hogy a másodlagos jogforrások alapján mindig valamelyik alapszerződési rendelkezés képezi, valamint az Európai Bíróság joggyakorlata mind az elsődleges, mind a másodlagos jogforrásokat értelmezi. Mindezek alapján már a csatlakozást megelőzően közelítenünk kellett az alapszerződések rendelkezéseire, illetve már a csatlakozást megelőzően tekintettel kellett lennünk az Európai Bíróság gyakorlatára.

A rendeletek:

A rendeletek a Közösségen belül közvetlenül alkalmazandóak. A csatlakozásig feladatként jelentkezett azon jogszabályok hatályon kívül helyezése, módosítása amelyek valamely rendeletet sértettek, illetve speciális feladatként mutatkozott a rendeletek magyar joganyagba történő beépítése.

Az irányelvek:

A jogharmonizáció legfőbb eszköze.

A csatlakozásig nem merülhetett fel Magyarország kártérítési felelőssége az irányelvek joghatásai, a közvetlen , a közvetett hatály , a nemzeti bíróságok értelmezési kötelezettsége illetve az implementáció elmulasztása miatt, azonban a jogharmonizáció bizonyos szinten már a csatlakozást megelőzően is elengedhetetlennek bizonyult .

Csatlakozásunkat követően az implementáció elmulasztásából eredően azonban már történtek eljárás kezdeményezések hazánkkal szemben.

Társasági jogi jogharmonizáció :

A Gt. (1997.) és cégtörvény megalkotásakor a gazdasági társaságokról szóló törvény preambuluma legfontosabb célkitűzésnek az Európai Közösségek gazdasági társaságokra vonatkozó elfogadott (és tervezeti szinten létező) irányelveivel történő jogharmonizációt, az összhang megteremtését tekintette. Meg kell azonban említenünk az 1988. évi társasági törvény jelentőségét, mintegy jó alapot teremtve a további társasági jogi szabályozásnak, mivel már ezen törvény megalkotásakor is merítettek az akkori társasági jogi irányelvekből.

A magyar társasági jog a német társasági jog hagyományaira épült, az Európai Közösség alap kívánalmait már megalkotásától kezdve kielégíti.

A ' 97 évi Gt. Jelentős változásokat hozott mind tartalmi , mind formai szempontból, lényeges változásokat hozott a hitelezővédelmi szabályok erősítésében a nyilvánossági, közzétételi kötelezettségek újraszabályozásában, a részvénytársaságokra és a korlátolt felelősségű társaságokra vonatkozó szabályokban, ezeken belül is kiemelendő a társaságokra

vonatkozó közös szabályok és a részvénytársaságokra vonatkozó szabályok tartalmi és szerkezeti átalakítása.

Valamennyi társasági formát érintő közös szabályok egy helyen az un. Általános Részbe kerültek szabályozásra,

Elmondható, hogy a Gt. És Ctv. Felépítése, rendszere, tartalma lényegében bevált, azonban a gazdasági gyors viszonyok változása, körülöttünk zajló társasági jogi reformok felvetették a társasági jog, cégjog megreformálásának időszerűségét.

A társasági jogi és cégjogi szabályozás felülvizsgálata hat év gyakorlati tapasztalatot követően még 2003. évben kezdődött, melynek eredményeként az Országgyűlés elfogadta a Gazdasági Társaságokról szóló 2006. évi IV. törvényt (új Gt.-t), valamint A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvényt (az új cégtörvényt).

Meg kell jegyezni, hogy mindezekkel összefüggésben ugyancsak határozott a Parlament a felszámolási eljárásról szóló törvény módosításáról a 2006. évi VI. törvénnyel.)

A társasági jogi, a cégjogi és csődjogi szabályozás megreformálásának indokait Hankó Faragó Miklós a következőkben foglalta össze:

„Nos abból a tényből kell kiindulnunk, hogy a gazdasági viszonyok gyorsan változnak. Ha a jogi szabályozás nem képezi le időben ezeket a változásokat, akkor az előbb-utóbb a piaci mechanizmusok érvényesülésének kerékkötőjévé válik. ennek felelősségét egyetlen jogalkotó sem vállalhatja magára. Az utóbbi néhány évben mind Európában, mind pedig azon kívül nagyon jelentős társasági jogi reformok zajlottak és zajlanak ma is. E változások közös jellemzője a társaságok tulajdonosi autonómiájának a lehető legszélesebb körű biztosítása, miközben az eltérést nem engedő jogszabályi előírások egyre precízebbé, egyre célirányosabbá válnak. Általános szabályként elmondható, hogy a társaságok és tagjaik, részvényeseik döntési szabadságának korlátozása csak abban az esetben indokolt, ha annak befektetővédelmi, hitelezővédelmi vagy közérdekvédelmi funkciója van. (.) Összességében egy olyan szabályozás kialakítása a cél, amely csak a feltétlenül szükséges mértékben jelen korlátot a társaságok számára, azonban előírásai és azok hatása kiszámítható, áttekinthető, és kellő biztonságot nyújt a befektetők, a hitelezők és a köz számára is. „ 9

A továbbiakban a Gt – új Gt. Rendelkezéseit kívánom áttekinteni az Európai Közösség társasági jogi irányelvei tükrében, ezen belül is különösen a 2-s számú társasági jogi irányelvvel való összhang, jogharmonizáció megteremtése szempontjából.

Dolgozatom másik része az letelepedés szabadsága kérdéskör megvilágítása egy aktuális magyar jogeset alapján

A társasági jogi irányelvekben foglalt előírások nagy részét – különösen a publicitásra vonatkozó 1. számú (68/151/EGK ill. módosítása 2003/58/EK)és a tőkevédelmi irányelvre vonatkozó 2.számú (77/91/EGK) irányelvben rendelkezéseit- már az 1997. évi Gt és ahhoz kapcsolódó cégeljárasi törvény átvette.

Az implementáció a 2.sz. irányelv vonatkozásában tovább folytatódott a 2003. évi XXXIX.Tv-el, mely a részvénytársasági szabályok változását hozta.

Az új társasági törvény megalkotása során is figyelemmel kellett lenni a közösségi jog változásaira, így a társasági joghoz kapcsolódó irányelveken túl a törvény előkészítése, kidolgozása során az EU Bizottság kapcsolódó Ajánlásaira is-, így például a tőzsdei részvénytársaságok vezető tisztségviselőinek javadalmazásáról szóló 2004/913/EK ajánlásra valamint a 2005/162/EK ajánlásra – ami a társaság ügyvezetésének munkáját segítő tanácsadó és javaslattevő szerepet betöltő bizottságokról rendelkezik – .

Ezen ajánlások vonatkozásában a 2006. évi IV. törvény indokolása arról szól, hogy e törvény kidolgozásakor mindezeket figyelembe vették, ennek ellentmond azonban az Európa Bizottság egy 2007. évi jelentése, mely szerint Magyarország sem jogszabályi, sem egyéb más ajánlási formában nem vette át az igazgatósági (igazgatótanácsi, felügyelő bizottsági) tagok díjazásának nyilvánosságáról szóló 2004/913/EK. Ajánlását, továbbá a 2005/162/EK ajánlásnak is - mely ajánlás három fontos bizottsági típust emel ki , nevezetesen : jelölési bizottság, javadalmazási bizottság és audit bizottság - egy részét emelte át az új Gt. A nyilvános részvénytársaságra vonatkozó szabályai közé – nevezetesen az un. Audit bizottságra vonatkozó részt.

Ezt az új Gt. 311. § (1) bekezdése a következők szerint szabályozza :

„ A nyilvánosan működő részvénytársaságoknál legalább háromtagú audit bizottságot kell létrehozni, amelynek tagjait a közgyűlés az igazgatótanács, illetve ahol felügyelő bizottság működik, a felügyelő bizottság független tagjai közül választja.

A 2. SZÁMÚ TÁRSASÁGI JOGI IRÁNYELV LÉNYEGI RENDELKEZÉSEI

Az Európai Közösség 2. számú társasági jogi irányelve a részvénytársaságok alapítására, ezek tőkéjének fenntartására, tőkésítésére, tőke védelmére, a hitelezők védelmére vonatkozó nagy terjedelmű és nagy jelentőségű közösségi jogi szabályokat tartalmazza a Római Szerződés alapján (annak 54. cikk (3) bekezdés g. pontjára alapítottan .)

A második társasági jogi irányelv elfogadására először 1976-ban került sor azon céllal hogy koordinálják a nyilvános részvénytársaságokra vonatkozó, alkalmazandó nemzeti rendelkezéseket a társaságok létrehozása, minimális alaptőke meghatározása, tőkeemelés és leszállítás szabályait érintően. Ezzel hatékonyabb védelmet kívántak nyújtani a hitelezőknek olyan társaságokkal fennálló üzleti kapcsolataikban, ahol nem áll fenn mögöttes felelőssége a tagoknak a társasági kötelezettségeikért .

Az 1997. évi Gt. Szerkezeti változásokat hajtott végre, a társaságokra vonatkozó közös szabályokat az I. – VII- fejezetekben helyezte el, a részvénytársaságok vonatkozásában ezeket a rendelkezéseket a XII. fejezetben foglalt speciális szabályokkal összhangban kellett alkalmazni . A Gt. A részvénytársaságokra vonatkozó szabályokat lényegében teljes mértékben átdolgozta, számos területen érdemi változásokat hozva.

Már a ' 97 évi Gt. Is nagy hangsúlyt fektetett e körben az Európai Közösség 2. számú társasági jogi irányelvével való összhang megteremtésére. E irányelv tárgyalásakor vissza kell utalnom az 1. számú társasági jogi irányelvre, annak a közzétételi, nyilvánossági követelményeire, mely egy un. Minimum listában nevesíti a közzéteendő dokumentumok, adatok körét.

A publicitási szabályok által nyílik lehetősége meg minden érdekeltnek arra, hogy megismerje a társaság legfontosabb ismérveit, alaptőkéjét, összetételét .

A kodifikált 2 számú irányelvben foglaltak lényegében a nyilvánosan működő részvénytársaságokra alkalmazandók – igaz az Új Gt. kidolgozásakor illetve elfogadásakor a részvénytársaságokra egységesen irányadó volt .

Az 1997. évi Gt. is főszabályként a részvénytársaságokat egységesen szabályozta, s csak néhány esetben utalt a különbözőségekre.

A hatályos 2006. évi IV. törvény ezzel szemben élesebbé teszi a részvénytársaság e két formája közötti különbséget, ami az új Gt. X. fejezetének hármastagozódásában is megmutatkozik. Ezen fejezet első része az Általános szabályokat rögzíti (Gt. 171. §- 183.§) , második címe a zártkörűen működő részvénytársasági szabályokat rögzíti (Gt. 184. § - 284 §.), míg a harmadik cím a nyilvánosan működő részvénytársaságok érintő eltérő szabályokat tartalmazza (Gt. 285.§.- 314.§)

A hatályos szabályozás értelmében a cégnévben fel kell tüntetni a működési formát , azaz nem elég csupán az részvénytársaság „RT” megjelölése, hanem utalni kell arra is , hogy zárt vagy nyilvánosan működő részvénytársasági működési formában ténykedik. (Ezen módosítás már 2005. évi LXII. T-el beiktatásra került az 1997. évi Gt-be) Ezen megjelölés használata fontos , mellyel elkerülendő hogy a nyilvános részvénytársasági formára vonatkozó szigorú és kögéns szabályok (így a 2.sz. irányelv hatálya) alól a zártkörűen működő részvénytársasági forma kivehető legyen.

A 2 számú társasági jogi irányelvet négy részre tagolhatjuk.

1. rész : az alapítási dokumentumok tartalmát, továbbá a közzéteendő adatokat határozza meg.
2. rész : az alaptőkére vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza
3. rész: ezt személyi résznek is nevezhetjük, mely a tagokra, alapítókra, alapítói elnökökre, felügyelő bizottsági tagokra, igazgatósági tagokra, könyvvizsgálókra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza.
4. részbe a tagállami jogok egyedi intézményeire vonatkozó rendelkezések tartoznak.

Az irányelv lényegi rendelkezései – annak nemzeti jogunkban való megjelenési módozatai :

1./ Az alapítási dokumentumok kötelező tartalmi elemei :

Az alapítási dokumentumok kötelező tartalmi elemeinek meghatározásával az irányelv lehetővé kívánja tenni a társaságra vonatkozó érdemi információk tényleges hozzáférhetőségét.

Az alapítási dokumentumok kötelező tartalmi elemeit két csoportban rendezti az irányelv :

A./ hagyományos tartalmi elemek .

Ezen csoportba tartoznak azok az adatok és tények , melyek a részvénytársaságokra vonatkozó hagyományos tartalmi elemekről rendelkeznek, így például a társaság formájára, nevére, székhelyére, tevékenységi körére, működésének idejére vonatkozó adatok, szabályok, amelyek megtalálhatóak a tagállamok belső joganyagaiban – így a hazai szabályozásban is –

B./ Az irányelv által megkövetelt tartalmi elemek

E második csoportba az alapítási dokumentumok kötelező tartalmi elemeiként az irányelv által előírt új rendelkezések tartoznak.

Az irányelv előírása szerint az alapítási dokumentumokban kötelező feltüntetni az alábbiakat. :

- a.) a részvénytársaság alapításának teljes költségét , vagy annak becsült összegét,
- b.) a részvényátruházás korlátozását,
- c.) a bemutatóra és névre szóló részvények konvertálásának mechanizmusát, szabályait,
- d.) az alapítókat megillető előnyöket.

A hatályos magyar szabályozás az általános szabályok között alap definíciókat rögzít, itt ad szabályt a zárkörűség és nyilvánosság fogalmára, az alaptőkére vonatkozóan új

szabályként rögzíti, hogy a részvény névértéke meghatározható az alaptőke mindenkori összegének hányadában is.

Az alaptőke és így a hitelezők érdekeinek védelmében tiltást fogalmaz meg a saját tőke terhére, részvényesek javára történő kifizetések vonatkozásában. Meghatározza a részvény fogalmát, s a 97. évi Gt-hez viszonyítottan új elemként megjelenik a „névérték”, és a „névre szóló”-ság, mely a bemutatóra szóló részvény megszűnését jelentette.

A hatályos szabály változatlanul öt részvényfajtáról rendelkezik – ezek elsőbbségi, dolgozói, kamatozó és visszaváltható részvény - . Az elsőbbségi részvényeken belül öt elsőbbségi részvényosztályt határoz meg, (melyek közül négyet már 97. évi Gt is ismert, újként került bevezetésre a vezető tisztségviselő vagy felügyelőbizottsági tag kijelölésére vonatkozó elsőbbségi részvény.

Az elsőbbségi részvényfajtán belüli csoport az un. Szavazati elsőbbségi, melyre vonatkozóan az Unión belül hiányos a társasági jogi irányelvi szabályozás.

A Gt. 188. § (2) bekezdése a „többlatszavazati jogot biztosító részvény”, kibocsátására vonatkozik,, , melyet az angol-száz részvényjog un. „aranyrészvény”-nek nevez.

Ehhez kapcsolódóan meg kívánom jegyezni, hogy az aranyrészvény vonatkozásában problémaként merült fel az un privatizációs törvény szabályozása kapcsán, miután az ott szabályozott elsőbbségi részvény nem volt összhangban a 97 évi Gt szabályaival, ezt az ellentmondást kísérelte meg feloldani az új Gt. , illetve a 2007. évi XXVI. Törvény mely a korábbi alkotmányossági aggályok kiküszöbölésére a privatizációs törvény erre vonatkozó rendelkezéseit hatályon kívül helyezte.

A kamatozó részvényt érintő szabályozás lényegében egyezik a 1997. évi Gt. rendelkezéseivel, mely rendelkezések már a 2. számú irányelvekkel összhangban születtek.

Az un. Visszaváltható részvényekre vonatkozó szabályozás is lényegében már az előző Gt-ben – illetve annak 2003. évi XLIX-. Tv-el való módosításával – egyezően a 2. sz. irányelvben foglaltakkal összhangban vannak.

1/B./a.) Az alapítási költség nyilvánosságra hozatala .

Az ún. Hagyományosnak mondható tartalmi elemek mellett az irányelv megköveteli hogy az alapítási dokumentumokban szerepeltetni kell a társaság alapítás teljes költségét, vagy annak legalább becsült összegét.

Ezen irányelvi rendelkezést a kisbefektetők védelme érdekében már a régi Gt. beépítette a részvénytársaság alapítási dokumentuma kötelező tartalmi elemei közé , azonban az alapítási költségek nem megfelelő meghatározását semmi nem szankcionálta, így ennek nyilvánosságra hozatala csak tájékoztató jellegűnek tekinthető.

1./B./b.) A részvény átruházás korlátozása .

Az irányelv előírásai szerint az alapítási dokumentumokban fel kell tüntetni a részvényátruházás bármilyen korlátozását tartalmazó rendelkezéseket. Az irányelv e tekintetben további előírást nem tartalmaz.

Ezzel a rendelkezéssel lehetőséget biztosít a részvénytársaságok részére, hogy részvényeik felvásárlására irányuló törekvésekkel szemben felléphessenek, az általuk nem kívánatosnak minősített felvásárlásokat meggátolják.

Az ún ellenséges célzatú , nyilvános részvénytársaságokat érintő részvény felvásárlásra vonatkozó szabályok jelentős részét a 2001. évi CXX Tv. (Tpt) adja meg.

1./B./c.) Bemutatóra és névre szóló részvények konvertálása .

Az irányelv előírást tartalmaz a tekintetben, hogy a bemutatóra és névre szóló részvények konvertálásának mechanizmusát, szabályait az alapítási dokumentumokban ki kell dolgozni.

Az új társasági törvény a részvény fogalmának megadásával a bemutatóra szóló részvényt megszünteti.

1./B/d.) Az alapítókat megillető előnyök .

Az irányelv rendelkezése szerint az alapítási dokumentumokban fel kell tüntetni azokat az előnyöket , amelyeket az alapításban résztvevők a társaság létrehozatalakor, illetve a működési engedély megszerzéséig a társaságtól kaptak.

2./ Az alaptőkére vonatkozó rendelkezések

Az irányelv tőkevédelmi rendelkezései hét alcsoportba sorolhatóak

- a.) az alaptőke legkisebb értéke
- b.) az alaptőke összetétele
- c.) a részvénytársaság alapítóktól történő vagyonszerzése
- d.) osztalék- kamatfizetés feltételei
- e.) saját részvény megszerzése, jegyzése
- f.) a meghatározó befolyás (dominant influence) szerzése
- g.) az alaptőke emelés és csökkentés szabályai

2./a.) Az alaptőke minimális nagysága .

A második társasági jogi irányelv az alaptőke minimális nagyságát 25.000 euroban jelöli meg, amellyel lehetőséget teremt a kis-, és közép vállalkozások számára is, hogy részvénytársasági formában működhessenek. Az alaptőke védelme érdekében igyekszik garanciát biztosítani a hitelezőknek arra, hogy követeléseik legalább az alaptőke mértékéig fedezetet jelenthessenek.

A tagállamoknak jogukban áll magasabb összegben meghatározni a részvénytársaság alaptőkéjének minimális összegét.

A hatályos szabályozásunk a zártkörűen működő részvénytársaságok vonatkozásában az alaptőke kötelező minimumát ötmillió forintban állapítja meg, míg a nyilvánosan működő részvénytársaságok esetében a 97-s mértéket meghagyva azt húszmillió forintban határozza meg, túlteljesítve az irányelvben megadott minimális értéket.

2./b.) Az alaptőke összetétele

A 2. számú társasági jogi irányelv értelmében az alaptőke csak gazdaságilag értékelhető, forgalomképes vagyon lehet. Nem terjed ki olyan kötelezettségvállalásra, amikor valaki munkájával, vagy egyéb személyes szolgáltatásával járul hozzá a társaság alaptőkéjéhez. Ilyen jellegű kötelezettségvállalás az alaptőke részévé nem tehető.

Az irányelv rendelkezése szerint az apport értékét független szakértő állapítja meg.

A dologi betétet az alapítástól számított 5 éven belül kell szolgáltatni, míg az alapításkor kibocsátott részvények pénzben fizetendő ellenértéke 25 %-át a bejegyzésre kell a társaság rendelkezésére bocsátani.

A '97-s Gt. általános részében nem adta meg a nem pénzbeli hozzájárulás fogalmát, úgy rendelkezett, hogy a vagyoni hozzájárulás pénzbeli hozzájárulásból és a tagok (részvényesek) által a gazdasági társaság tulajdonába adott nem pénzbeli hozzájárulásból áll- a Polgári Törvénykönyv mögöttes szabályként való értelmezésével – az lenne megállapítható, hogy törvény kizárólag dolgok vagy dolgokkal egy tekintet alá eső vagyontárgyak apportálását teszi lehetővé.

A Gt. támogatja a rendelkezést, amikor nem pénzbeli hozzájárulás továbbra is lehet vagyoni értékkel rendelkező forgalomképes dolog, szellemi alkotás, vagyoni értékű jog, itt azonban még az ún. Végrehajthatósági kritérium előírás.

A hatályos Gt 13.§. (1.) és (2) bekezdése a következők szerint rendelkezik :

(1) „A gazdasági társaság alapításához valamennyi tag (részvényes) vagyoni hozzájárulása szükséges. A tagok (részvényesek) vagyoni hozzájárulása pénzbeli hozzájárulásból illetve a tagok (részvényesek) által a társaság javára szolgáltatott nem pénzbeli hozzájárulásból áll.

(2) A nem pénzbeli hozzájárulás bármilyen vagyoni értékkel rendelkező dolog, szellemi alkotáshoz fűződő vagy egyéb vagyoni értékű jog – ideértve az adós által elismert vagy jogerős bírósági határozaton alapuló követelést is – lehet.

A tag munkavégzése vagy más személyes közreműködésre, illetve szolgáltatás nyújtására irányuló kötelezettségvállalását nem pénzbeli hozzájárulásként figyelembe venni nem lehet . „

A vagyoni hozzájárulás végrehajthatóság feltételét az uniós irányelv nem tartalmazza, így azt az új Gt. is mellőzte.

A hatályos törvényi rendelkezések az irányelvvel összhangban áll, az irányelvben meghatározott feltételeket átültette .

2./c.) A részvénytársaság alapítóktól történő vagyonszerzése

Az irányelv arról rendelkezik, hogy a társaság bejegyzésétől illetve üzleti tevékenysége megkezdésének engedélyezésétől számított minimum két éves határidő lejártát megelőzően a részvényes tulajdonában levő bármely eszközt kíván megszerezni a jegyzett tőke legalább egytizedét elérő vagyoni hozzájárulás ellenében, úgy a tulajdonszerzést meg kell vizsgálni, szakértői jelentést kell készíteni, s jóváhagyásra a közgyűlés elé kell terjeszteni.

Ezen szabállyal elkerülendő azon helyzet, hogy a részvényes nem apportot visz be, hanem átmeneti időre pénzösszeget ad a társaság részére, melynek terhére a megalakult társaság megvásárolja tőle a quasi apportárgyat - mivel egy független könyvvizsgálói, szakértői jelentés esetleg az apport értékét nem tenné egyenértékű az érte adott részvénnel.

Mindezek kivédésére szolgáló garanciális szabály a vagyonértékelés, közgyűlési jóváhagyás, közzététel.

A 2. számú irányelv idevonatkozó cikkének való megfelelést szolgálta már a 97-s Gt. 2003. évi módosítása, melyet az új Gt. A 211. §-ában vesz át.

Ezzel az a célt kívánják elérni, hogy ne lehessen kibújni az alapításkor vállalt vagyoni hozzájárulási kötelezettségek teljesítése alól, illetve hogy névérték alatt ne történhessen. Mindez azt a célt szolgálja , hogy ne legyen lehetőség az alapítás keretében vállalt vagyoni hozzájárulás teljesítésének kötelezettsége alól való kibúvásra, valamint hogy névérték alatti részvény kibocsátást megakadályozzák.

Mindezen szabály alkalmazásának feltétele, hogy vagyónátruházásra irányuló szerződés legyen, ne tartozzon a társaság szokásos ügyletei közé, ne tőzsdei ügylet (szerzés) legyen, nem hatósági határozaton, vagy árverésen alapuló tulajdonszerzés legyen, továbbá a részvénytársaság által teljesítendő ellenszolgáltatás érje el az alaptőke egytizedét.

E kérdéskörrel kapcsolatosan Sándor Tamás a következők szerint fogalmazza meg aggályait:

„... kérdésesnek tartjuk a kétéves határidőt, függetlenül attól, hogy a (2) bekezdés (Gt 211. § (2) bek) lehetővé teszi a szabállyal érintett időszaknak alapszabályban történő meghosszabbítását. Ha ugyanis a törvény védendőnek tekinti és ezért a közgyűlés előzetes jóváhagyásához köti az adott szerződések létrejöttét, akkor ugyanígy védendő, ha a társaság alapításától két évnél hosszabb idő telt el, már csak azért is, mert ez a probléma nem csak alapításkor, hanem tőkeemeléskor is felmerülhet.

A helyzetben önmagában nem változtat a meghosszabbítás lehetősége... „

(Társasági törvény, cégtörvény 2006-2007. (358 oldal) Hvgorac kiadó, szerkesztő: Sárközy Tamás)

2/d.) osztalék – kamat fizetés feltételei:

Az osztalékfizetés feltételeire és mértékére vonatkozó irányelvi szabályozás úgy rendelkezik, hogy a részvényes, mint tulajdonos jogosult osztalékra, mely a részvényes befektetés-arányos részesedése a társaság által realizált éves eredmény felosztásra kerülő hányadából.

Az irányelv főszabályként előírja, hogy osztalék nem fizethető, ha az évi zárómérleg alapján a társaság nettó aktív vagyona nem éri el az alaptőke és a törvényes, valamint az alapszabály által előírt tartalékok együttes értékét.

„A részvényesek részére teljesített kifizetés nem haladhatja meg az aktív időbeli elhatárolásokkal és az e célra létrehozott tartalékból származó összegekkel megnövelt, valamint a passzív időbeli elhatárolásokkal és a jogszabályokkal, illetve az alapszabállyal összhangban tartalékba helyezett összegekkel csökkentett nyereség összegét az előző pénzügyi év zárónapján. „ (2.sz. irányelv 115 cikk /c. pont)

Az irányelv lehetőséget ad arra, hogy a tagállamok joga engedélyezze az évközbeli osztalékfelőleg fizetését, melynek teljesüléséhez azonban un. Időközi , vagy közbenső mérlegkészítési kötelezettség áll fenn, annak kimutatására hogy a szükséges eredmény (nyereség) ténylegesen rendelkezésre áll, illetve az egyéb feltételek is adottak.

Az irányelv szerint amennyiben a feltételek nem teljesültek, s ennek ellenére még is sor kerül kifizetésre, úgy a részvényes köteles azt visszafizetni.

2/e.) Saját részvények jegyzése

Az irányelv nagyhangsúlyt helyez e terület szabályozására, e területet mind az alaptők védelmének központi kérdését tárgyalja, célként, hogy megakadályozza a társaság tőkeellátottságának esetleges fiktívvé válását.

Főszabályként a társaság saját részvényeit nem jegyezheti. Kivételesen , feltételek előírása mellett megengedi a részvények társaság általi megszerzését, jegyzését.

A tagállamok belső jogukban az előírt szabályok és feltételek betartása mellett lehetővé tehetik a részvénytársaság általi jogszerű részvénytársaság megszerzését.

Ide vonatkozó feltételeket az irányelv megadja.

Magyar szabályozás :

Az 1988. évi VI. törvény igazgatósági felhatalmazást, ez alóli kivételeket nem tartalmazott.

Az ezt követő 1997.évi nem élt az irányelv adta azon lehetőségével hogy megengedje az igazgatóság közgyűlés általi felhatalmazását. A saját részvény megszerzéséről szóló döntést – ide értve a részvények számát és az érték adandó ellenérték meghatározását- közgyűlési hatáskörbe sorolta.

Azonban az erre vonatkozó szabályozás megfogalmazása eltérő nézeteket hozott.

Az 1997. évi Gt. is megadta azon közgyűlési felhatalmazás alóli kivételi szabályt, melyet az irányelv is rögzít, mely szerint a részvénytársaságot fenyegető súlyos károsodás elkerülése esetén az igazgatóság jogosult a saját részvény szerzésére, ez esetben a közgyűlés felé utólagos tájékoztatási kötelezettség áll fenn.

A hatályos Gt. 223. és azt követő szakaszai rendelkeznek a saját részvényhez kapcsolódóan, mely szabályozás az irányelv keretein belül valósul meg.

2./f. Meghatározó befolyás – dominant influence - szerzése :

Az irányelv megadja a meghatározó befolyás tényállását, mely :

-akinek hatalmában áll a társaság igazgatósága, vagy felügyelő bizottsága tagjainak többségét kinevezni, felmenteni és a társaság részvényese is ,

-aki a társaság részvényeseként a többi részvényessel kötött megállapodás alapján jogosult a társaság részvényeihez kapcsolódó szavazati jogokat egyedül gyakorolni.

Az 1997. évi társasági törvényben az erre vonatkozó rendelkezések külön fejezetbe kerültek, a befolyással rendelkező főszabály szerint egyidejűleg tulajdonosa, tagja, részvényese az adott társaságnak azonban nem zárható ki az hogy a befolyással rendelkező nem tulajdonosként szerződéssel szerezze meg a szavazati jogot . Ehhez kapcsolódó szabályozás a versenytörvénybe került . A '97-s Gt. a befolyásszerzés három formáját szabályozta melyek:

- jelentős befolyást esetén a tag részvényes a szavazatok több mint 25 %- ával ,
- többségi befolyás esetén több mint 50 %-ával, míg
- irányító befolyás esetén több mint 75 %-ával rendelkezik .

A hatályos társasági törvényi szabályozás 52. szakasza szól a minősített többséget biztosító befolyásszerzésre vonatkozó szabályokról . Eszerint :

„ Ha a korlátolt felelősségű társaságban vagy a zártkörűen működő részvénytársaságban (a továbbiakban : ellenőrzött társaság) annak tagja (részvényese) az alapítást követően a (2) bekezdés szerinti minősített többséget biztosító befolyást szerez, a befolyásszerző (a továbbiakban : minősített befolyásszerző) köteles azt a befolyás létrejöttét követő tizenöt napon belül a cégbíróságnak bejelenteni.

A bejelentési kötelezettség késedelmes teljesítése vagy elmulasztása esetén a cégbíróság a minősített befolyásszerzővel vagy annak vezető tisztségviselőjével szemben a Ctv. Szerinti törvényességi felügyeleti intézkedéseket alkalmazhatja. „

A szakasz második bekezdése szerint minősített többséget biztosító befolyásnak az számít, ha a minősített befolyásszerző az ellenőrzött társaságban közvetve, vagy közvetlenül legalább a szavazatok hetvenöt százalékával rendelkezik, míg a közvetett befolyás fogalmát a Polgári Törvénykönyvünkre való – annak 685./B (3) szakaszára való utalással – adja meg.

A 2006. évi társasági törvény előkészítése során a kodifikációs bizottság vizsgálta azt, hogy a társaságok közötti kölcsönös befolyás igényel-e illetve mely esetekben igényel a törvényhozó részéről beavatkozást.

Felvetődik a kérdés, mi az oka a kereszttulajdonlás lehetősége törvényi korlátozásának?

Gadó Gábor szerint „A nyilvánosan működő részvénytársaságok köztudottan gyakran élnek olyan jogi megoldásokkal, amelyek legalábbis mérsékelni képesek a nemkívánt felvásárlás kockázatát.

Számos (így pl. az alapszabályban előírt szavazatmaximálás, a szavazatelsőbbégi részvény kibocsátás stb) lehetséges konstrukció közé tartozik az ún. Baráti társaságok kölcsönös részesedésszerzése, amely akadályozójává válhat a részvénytársaság sorsára kiható, a felvásárló által indítványozott közgyűlési döntések meghozatalának. A nyilvános részvénytársaságok esetében – ahol a piaci kontroll érvényesülésének fékezése a részvényesek, a befektetők érdekeit súlyosan veszélyeztethetik – a törvényhozó nem nyújthat segítséget ezen védekezési eszközök alkalmazásához.

A tőkepiac szereplőjévé nem váló vállalkozás esetében azonban nem indokolt, hogy a törvényhozó a kölcsönös befolyásszerzéshez való jogot kérdésessé tegye.”¹⁰

A nyilvánosan működő részvénytársaságok vonatkozásában az új Gt. kizárja a részvény átruházás korlátozására vonatkozó szabályok – nevezetesen a Gt. 204- 205 szakaszának az alkalmazását, míg a Gt. 287. §. (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ha a nyilvánosan működő részvénytársaság más részvénytársaságban vagy korlátolt

felelősségű társaságban a szavazatok huszonöt százalékát meghaladó mértékű befolyást szerez , ezt követően a gazdasági társaság a nyilvánosan működő részvénytársaság részvényeinek megszerzésére nem jogosult , a korábban megszerzett részvényeket pedig legkésőbb a nyilvánosan működő részvénytársaság befolyásszerzésétől számított hatvan napon belül köteles elidegeníteni.

Amennyiben a gazdasági társaság ezen kötelezettségének teljesítését elmulasztja , a nyilvánosan működő részvénytársaság részvényei alapján tagsági jogok gyakorlására nem jogosult.

2./g.) Az alaptőke felemelése és leszállítása

Az irányelv az alaptők felemelésére közgyűlési döntést ír elő , s egyidejűleg rendelkezik arról, hogy azt közzé kell tenni.

Az irányelv 29 cikke ehhez kapcsolódóan a következők szerint fogalmaz :

„ Bármely tőkeemelésről a közgyűlésnek kell határoznia. Ezt a határozatot , valamint a jegyzett tőke emelésének összegét az egyes tagállamok jogszabályaiban meghatározott módon a (68/151/EGK irányelv (3.)cikkével összhangban kell közzétenni. „10

Ezzel egyidejűleg megadja azt a lehetőséget, hogy az alapító okirat illetve a közgyűlés felhatalmazást adhat a jegyzett tőke emeléséhez egy meghatározott legmagasabb összeg erejéig. Az irányelv maximum öt évben határozza meg az igazgatóság alaptőke emelésre vonatkozó döntési jogosultságát, melyet a közgyűlés egy vagy több alkalommal meghosszabbíthat . Előírja azt is, hogy a határozat meghozatalához , tőkeemelés elfogadásához az is szükséges , hogy a tőkeemeléssel érintett vagy az alapszabály által annak minősített részvényfajták, részvényosztályok részvényesei ahhoz külön hozzájáruljanak . Ezen hozzájárulás beszerzésének módját az alapszabályban kell rögzíteni (az történhet a közgyűlésen, vagy azt megelőzően nyilatkozattal)

Az irányelv arra az esetre , ha a tőkeemelés pénzbeli hozzájárulás ellenében történik úgy rendelkezik, hogy a jegyzési elsőbbségnek érvényesülnie kell . Ez azonban nem alkalmazandó apport szolgáltatásával megvalósuló tőkeemelés során.

Az irányelv a nem pénzbeli hozzájárulás ellenében történő tőkeemeléshez kapcsolódóan akként rendelkezik, hogy a vagyoni hozzájárulást a jegyzett tőke emelésre vonatkozó határozattól számított öt éven belül teljes egészében szolgáltatni kell .

Az irányelv a jegyzett tőke leszállítására vonatkozó döntést a közgyűlésnek adja, - kivéve ha azt bírósági határozat rendeli el – s a határozatot minősített szótöbbséggel kell meghozni, továbbá szükséges hogy a tőke leszállítással közvetlenül érintett, vagy az alapszabály által ilyenek minősített részvényfajták, részvényosztályok részvényesei a tőke leszállításához külön hozzájáruljanak.

Ennek módját ugyancsak az alapszabályban határozzák meg.

A hatályos magyar társasági jogi szabályozás az alaptőke felemelése és leszállítása kérdéskörét az irányelvben foglaltakkal összhangban szabályozza

Összességében elmondható , hogy a hazai társasági jogi szabályozás megközelítőleg megfelel a 2.sz. irányelv előírásainak, az ezzel összefüggő törvényi rendelkezések a társaságok részvényesei és hitelezői minimális egyenértékű védelmét biztosítja.

Nem mondható el ez azonban a társasági joghoz kapcsolódó minden hazai területre.

Egyik ilyen aggályos rész , hogy Magyarország nem teljesített az úgynevezett átláthatósági irányelvben meghatározottakat.

Az átláthatósági irányelv célja , hogy a befektetők pontosabb adatokat kapjanak a társaságok teljesítményeiről, pénzügyi helyzetéről. Ennek érdekében a következő területeket érintően fogadott el módosításokat kiegészítő rendelkezéseket a Bizottság – még 2007. évben - :

- a kibocsátók által a féléves jelentésben közzeendő pénzügyi adatok terén,
- a befektetők által közzeendő adatok terén, az általuk megszerzett nagyobb részesedésre vonatkozóan,
- az előírt adatok egész Európában való nyilvánosságra hozatalára vonatkozó minimum követelmények terén, továbbá

- az átláthatósági követelményekről szóló rendelkezés bizonyos elemeivel összefüggő , harmadik országbeli szabályok egyenértékűségének elismerésére vonatkozó minimumkövetelmények terén.

Mindezeket 2008. márciusáig kellett volna teljesítenünk.

Ugyancsak megsértette hazánk az uniós szabályozást, amikor nem teljesítette az egyesülések és szétválások esetén alkalmazandó jelentési kötelezettségeket egyszerűsítő irányelv végrehajtását .

Az irányelv értelmében az egyesülések és szétválások esetében nem kötelező a független szakértői jelentés elkészítése, ha ebbe az összes részvényes beleegyezik.

Az irányelv a részvénytársaságok egyesüléséről szóló 78/855/EGK , harmadik társasági jogi irányelvet, és a részvénytársaságok szétválásáról szóló 82/89/EGK hatodik társasági jogi irányelvet módosítja.

A harmadik társasági jogi irányelv az ugyanazon tagállamhoz tartozó társaságok jogi egyesülésére vonatkozó tagállami jogszabályok harmonizációjának feltételeit állapítja meg, míg a hatodik irányelv a nyilvánosan működő társaságok szétválásának szabályait határozza meg , a tagok és harmadik felek érdekeinek védelme céljából

Az irányelv átültetési határideje : 2008. decembere volt, melynek Magyarország nem tett Eleget, melyre figyelemmel az Európai Bizottság a jogsértési eljárás megindítása mellett Döntött – mely további négy tagállamot, nevezetesen Belgium, Ciprus, Görögország és Olaszország is érint – .

A Bizottság indokolással ellátott véleményt küldt ezen tagállamoknak, mely eljárás az EK szerződés szerinti 226. cikke szerinti jogsértési eljárás második szakaszát jelenti, amire két hónapon belül kielégítő válasz adandó, ennek hiányában az ügy az Európai Bíróság elé kerül.

A következőkben a napjainkban aktuális s egyben magyar vonatkozású ügy- nevezetesen az úgynevezett „Cartesio” ügy kapcsán ismételten felvetődött a társaságok határon átnyúló székhelyáthelyezésre vonatkozó közösségi szabályozás hiánya .

A társaságok kölcsönös elismerésére vonatkozó egységes közösségi szabályozás hiányában a tagállamok szabadon határozhatnak a székhely vagy bejegyzés elvének alkalmazásáról.

A letelepedés szabadsága és a társaságok szabad székhely áthelyezése kérdése szorosan összefügg, melynek keretében az Európai Bíróság több alkalommal kifejtette álláspontját.

Az EK Szerződés a vállalkozások letelepedési szabadságát a következők szerint fogalmazza meg :

„ Azok a társaságok vagy cégek , amelyek valamely tagállam joga szerint jöttek létre és amelyek székhelye , központi igazgatása vagy üzleti tevékenységének elsődleges helye a Közösségen belül van, a jelen fejezet szempontjából a tagállami állampolgársággal bíró természetes személyekkel azonos elbírálás alá esnek „¹¹

Az EK 48. cikke megadja a vállalkozás fogalmát is, mely szerint

„Minden olyan társaság vagy cég, amely a polgári vagy kereskedelmi jog alapján jött létre, ideértve a szövetkezeti társaságokat is, továbbá más , közjog illetve magánjog által szabályozott jogi személyeket, kivéve a nonprofit szervezeteket.”¹²

Dr Várnay Ernő megfogalmazása szerint a vállalkozások letelepedési szabadsága magától értetődően magában foglalja valamely tagállamban székhellyel , központi igazgatás helyével vagy üzleti tevékenységgel bíró vállalkozás számára a fogadó országban honossággal bírókkal azonos feltételekkel , azoktól való megkülönböztetés nélküli, a többi tagállamban történő fióknyitás, leányvállalat alapítás és más vállalat felvásárlásának jogát . ¹³

Gyulai-Schmidt Adrea megfogalmazása szerint az Európai Bíróság döntései egyértelművé teszik, hogy a letelepedés szabadsága és társaságok szabad székhelyáthelyezése közvetlenül összefügg, valamint hogy az alapítás szerinti állam joga irányadó a társaságok alapítása és működése szempontjából . ¹⁴

Az Európai Bíróság kapcsolódó eseti döntései :

Daily Mail ügy : A Daily Mail , melynek székhelye az Egyesült Királyságban volt .

Az Egyesült Királyi szabályozása szerint a külföldi székhelyű vállalkozások csak az Egyesült Királyságban keletkezett jövedelmük után kötelesek adót (társasági adó) fizetni. A székhely akkor van az Egyesült Királyságban ha az ott kifejtett tevékenysége központi igazgatása és ellenőrzésének a helye is ott van. A társaság Hollandiába kívánta áthelyezni székhelyét, úgy hogy tevékenységét fiók vagy leányvállalat formában az Egyesült Királyban akarta folytatni. Ehhez a Kincstár által adott engedélyre volt szüksége, mely előírt engedélyezési rendszer azonban aktívái egy részének az értékesítését eredményezte volna Mindebből eredően a társaság a Hingh Courtnál kifogással élt, arra való hivatkozással, hogy valójában székhely áthelyezésről van szó, melyet a tagállamok az E K szerződés 52 és 58 cikkei alapján nem korlátozhatnak.

A Bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás keretében a következőket mondta ki :

„17. Megjegyzendő, hogy az említett alapeljárásban előforduló angol jogszabályok rendelkezései nem tartalmazzak egyetlen, a fentiekben leírt ügyletre vonatkozó korlátozást sem. Nem akadályozzák továbbá egy angol jog szerinti társaság tevékenységének egy másik tagállamban újonnan létrehozott társaságba történő részleges vagy teljes áthelyezését sem , adott esetben az angol társaság megszüntetését és pénzügyi elszámolását követően. Csak abban az esetben írják elő az Államkincstár engedélyét , ha a társaság a jogi személyiségének és angol jog szerinti társasági minőségének egyidejű megőrzése mellett határozza el központi ügyintézésének az Egyesült Királyságon kívülre történő áthelyezését.

18. E tekintetben helyénvaló megállapítani, hogy a természetes személyekkel ellentétben a társaság egy jogrend alapján létrehozott jogi entitás, és a közösségi jog jelenlegi állapotában ez a nemzeti jogrend alapján történik . Tehát csak a különböző nemzeti jogszabályokon keresztül léteznek , amelyek meghatározzák alapításukat és működésüket.” 15

Összességében a Bíróság arra következtetésre jut, hogy a Szerződés 52. és 58. cikkei nem értelmezhetők úgy, mely jogot adna a tagállamok valamelyike szerint létrejött társaságnak arra, hogy irányítási és ellenőrzési központját úgy helyezze át egy másik tagállamba, hogy adott tagállamban megtartsa cégstátusát.

Ez megerősített azon álláspontot , hogy az Európai Unió tagállamai szabadon dönthetnek a székhely vagy a bejegyzés elvének alkalmazásáról.

1999-ben a Bíróság a fióknyitás tagállami korlátozásának kérdésében kellett hogy állást foglaljon, nevezetesen az úgynevezett Centros – ügy kapcsán.

Az ide kapcsolódó tényállás a következő : egy dán házaspár (dán állampolgársággal , és állandó lakcímmel) angol honossággal Centros Ltd néven céget alapított., 100 fontos alaptőkével. A Centros Ltd fiókot akart nyitni Dániában, melynek a bejegyzését a dán illetékes hatóság megtagadta arra hivatkozással, hogy a cég a székhelye szerinti országban semmilyen tevékenységet nem végez, adott eljárása csak arra irányul hogy kikerülje a Dániában a korlátolt felelősségű társaság alapítására kötelezően előírt minimálisan 200.000 korona alaptőke befizetését.

A Centros társaság jogorvoslattal élt, melyhez kapcsolódó kérelmében az EK Szerződés 43. és 48. cikkeinek a megsértésére hivatkozott .

Az eljárásban bekapcsolódó dán kormány érvei között arra hivatkozott , hogy adott ügy nem tartozik a közösségi jog hatálya alá , arra figyelemmel hogy álláspontjuk szerint adott esetben valójában dán állampolgárok dániai cégalapításáról van szó, továbbá azzal védekezett Dánia hogy a minimális alaptőke követelmény a hitelezők védelmét szolgálja, a nyomós közérdek indokolja a magas alaptőke előírását, s ezen cél megvalósítása érdekében a tagállamoknak joga van megakadályozni ezen szabálynak nem megfelelő cég fiók nyitását.

A dán kormány azon védekezését, miszerint valójában dániai cégalapításról van szó a Bíróság egyöntetűen elvette, vizsgálta azonban a dán kormány második érvelését , azaz hogy korlátozás tagállami közérdekre hivatkozással indokolható és védhető .

Mindez azonban a szükségesség és arányosság tesztjén elbukott , s adott ügy kapcsán végső konklúzióként kimondta :

„39. .. a Szerződés 52. és 58. cikkeivel ellentétes, ha egy tagállam megtagadja egy másik tagállam joga szerint létrejött , és ott székhellyel bíró társaság fiókjának a bejegyzését. Ez arra az esetre is áll, amikor a társaság a székhely szerinti országban nem folytat üzleti tevékenységet , és a fiók létrehozásának az a célja, hogy a cég teljes tevékenységét a fiók helye szerinti országban fejtsse ki, elkerülve azt hogy ez utóbbiban céget alapítson, kikerülve így az ebben a tagállamban érvényesülő, a társaságok alapítására vonatkozó szabályok alkalmazását, amely szabályok a minimális tőke nagysága tekintetében szigorúbbak. „ 16

A Német Legfelsőbb Bíróság (BGH) az előzetes döntés hozatala iránti kérelme keretében az úgynevezett Überseering ügy kapcsán (a Centros ügyben hozott döntésre is figyelemmel) két kérdéskört intézett az Európai Bírósághoz.

A BGH egyik kérdése : összeegyeztethető e a Szerződés 43 . és 48. cikkeivel a székhely elvének az a szabálya, miszerint a társaságokra irányadó jog (így a társaság jog és perképesége) a tényleges székhelyhez kötődik, ha az adott társaságot egy másik állam joga alapján érvényesen megalapították, de tényleges székhelyének áthelyezése miatt az új székhelyország bírósága előtt igényét jogképeség hiányában nem tudja érvényesíteni

Második kérdése arra irányult, hogy amennyiben a Bíróság megállapítja ezen témakörben a székhely elv letelepedés szabadságával összeegyeztethetlenségét, úgy deklarálja hogy azt is hogy a társaságok jog és perképeségét az alapítás államának joga határozza meg.

Az Überseering ügy rövid tényállása :

A társaság Amszterdamban került bejegyzésre, melynek összes üzletrészét két német állampolgárságú személy szerezte meg, akik egyben a cég irányítói is voltak, amit Németországból tettek . Ez a társaság egy német NNC nevű céget bízta meg a düsseldorfi telephelyén található ingatlanok felújításával , mivel nem volt megelégedve a munkálatokkal – festési hiányosságok miatt – szavatossági igényét érvényesíteni kívánta, felhívta a vállalatot a hibák kijavítására, s miután az NNC ennek nem tett eleget igényének érvényesítésére pert kívánt indítani az NNC-vel szemben. A német bíróság azonban keresetét a felperes Überseering jog és perképeségének hiányára hivatkozással elutasította.

A német bíróság álláspontja szerint abból eredően hogy a társaság teljes tőkéje német tulajdonba került, a cég ügyeit Németországból irányították, ezért a tényleges székhely Hollandiából Németországba helyeződött át, így ezen társaság már nem tekinthető holland illetőségű társaságnak , de német társaságnak sem, hiszen úgy folytatott tevékenységet Németországban, hogy a német jog szerint nem jött létre. A német bíróság álláspontja szerint a társaság akkor járt volna el helyesen ha a német székhely elv alapján Hollandiából –új alapítással átköltözött volna Németországban .

Ezen ügy kapcsán az Európai Bíróság a következőket állapította meg :

Minden tagállamban alakult társaságnak jogában áll tevékenységét egy másik tagállamba kifejtteni , miközben az okirati vagy a tényleges székhely , illetve a tényleges ügyvezetés helye – éppúgy mint a magánszemélyeknél az állampolgárság – egy adott tagállam jogrendjébe való tartozást is kifejez.

A fogadó tagállamnak tehát a társaságok kölcsönös elismeréséről szóló tagállami egyezmény nélkül is el kell ismerniük azokat a kereskedelmi társaságokat, amelyek az Szerződés 43. és 48. cikkei értelmében letelepedési jogukkal kívánnak élni. 17

A Bíróság ezen ügy kapcsán rávilágít a Daily Mail esettől való különbözőségére, s inkább az úgynevezett Centros ügygel von párhuzamot.

Az Európai Bíróság kimondta, hogy a letelepedés szabadsága alapján joga van arra, hogy megtartsa jogképességét Németországban.

Az Európai Bíróság kapcsolódó előzetes döntéshozatali eljárásban megfogalmazott megállapításai utat törtek az alapítóknak arra, hogy a társaságaikra, fióktelepeikre irányadó jogot szabadon megválaszthassák.

Gyulai-Schmidt Andrea a következőket fogalmazza meg:

„A hitelezők védelme, a tisztességtelen verseny tilalma, az adóellenőrzési és más indokok mint a közérdek védelmére való hivatkozás nem lehet diszkriminatív, és csak a szükségszerűség, valamint az arányosság követelményének megtartása mellett érvényesíthető.

Az Európai Bíróság szigorú feltételei leszűkítik a tagállamok jogalkotási szabadságát. Az európai jogrendszereket homogenizáló hatások – így a közös gyökerek és az évtizedek óta előrehaladó társasági jogi harmonizáció is – abba az irányba hatnak, hogy a székhely jogrendszerének védelmi célú bevonására egyre ritkábban kerüljön sor.

Általában az alapítás szerinti jog lesz irányadó. Egyedileg és kiegészítő jelleggel képzelhető csak el – a kollíziós jogi „külön kapcsolás” technikájával – a tényleges székhely szerinti jog alkalmazása.”¹⁸

Jelenleg nincs olyan szabályozás mely a társaságok Európai Unión belüli tényleges székhelyát helyezését az elbocsátó állam oldaláról szabályozná.

Az Európai Bíróság a Daily Mail ügyben állásfoglalt egy tagállamot társaság székhelyát helyezéséről, azonban az azóta eltelt időszak sem hozta meg a határon átnyúló székhelyát helyezéssel kapcsolatos problémákat.

Ebből eredően is igen nagy érdeklődés övezte az Európai Bíróság elé előzetes döntéshozatalra előterjesztett úgynevezett Cartesio-ügyet.

A Cartesio Oktató és Szolgáltató Betéti Társaság magyarországi lakóhellyel rendelkező magyar állampolgárságú tagokkal létrejött társaság, melyet a Bács- Kiskun Megyei Bíróság 2004. évben jegyzett be a cégnyilvántartásba.

Ezen társaság 2005. november 11.én előterjesztett változásbejegyzési kérelme szerint kérte a társaság székhelyének Bajáról Gallaratéba – olaszországi kisvárosba – történő székhelyáthelyezés cégjegyzékbe történő bejegyzését, melyet a cégbíróság 2006. januárjában elutasított.

Az elutasító határozat szerint a hatályos magyar jogi szabályozás nem ad arra lehetőséget, hogy egy Magyarországon alapított társaság székhelyét (központi ügyintézés helyét) személyes jogának megtartása mellett külföldre helyezze át. A bíróság álláspontja szerint a társaságnak a magyar cégjog szerint előbb meg kell szűnie , majd az olasz szabályozás, társasági jog szerint újra kell alakulnia.

Az elutasító végzéssel szemben a betéti társaság fellebbezéssel élt a Szegedi Ítéltáblához, mely fellebbezésében kifejtette, hogy egy tagállamban érvényesen megalapított társaság székhelyét úgy áthelyezheti egyik tagállamból a másik tagállamba, hogy egyidejűleg megőrizze az eredeti honosságát, mindegyik a közösségi jogok biztosítják a jogot .

A Szegedi Ítéltábla az eljárás felfüggesztése mellett előzetes döntéshozatali eljárással élt az Európai Bíróság felé.

Az Ítéltábla három kérdése az EK 234. cikkében szabályozott előzetes döntéshozatali eljárás értelmezésére irányult, míg további kérdése arra keresi a választ, hogy ha egy Magyarországon a magyar társasági jog szerint létrejött t és bejegyzett társaság az Európai Unión belül székhelyét át kívánja helyezni, akkor ennek megítélése a közösségi jog hatálya alá tartozik e, illetve a magyar jog szabályai irányadók .

Az Ítéltábla idekapcsolódó kérdésként felvetette, hogy egy magyar társaság közvetlenül az EK 43 és 48 cikkeire hivatkozással kérheti e más tagállamba történő székhely áthelyezését, s ha igen akkor a tagállamok (mind az elbocsátó, mind a befogadó) részéről a székhelyáthelyezés feltételhez vagy engedélyhez köthető-e .

Ezen kérdéscsoport „ lényegében arra keresi a választ , hogy levezethető-e az EK. Szerződésben szabályozott letelepedés szabadságából Magyarország mint uniós tagállam azon kötelezettsége, hogy a területén bejegyzett , magyar honosságú gazdasági társaságok számára biztosítsa az identitás megtartó székhelyáthelyezés jogát Igenlő válasz esetén

összeegyeztethetlen a letelepedés szabadságával az a nemzeti szabályozás, amely az ország területének elhagyását a költözni vágyó társaság likvidálásával bünteti.”¹⁹

Az eljárás keretében a Cartesio a SEVIC- ügyben hozott Bírósági ítéletre hivatkozva többek között azzal érvelt, hogy a közösségi jog hatálya kiterjed arra az esetre ha egy Magyarországon alapított társaság székhelyét az Európai Unión belül egy másik tagállamba kívánja áthelyezni., továbbá a székhelyáthelyezés elutasítása a jogi személyek közötti székhely szerinti diszkriminációhoz vezet, a Cartesio álláspontja szerint közvetlenül az EK 43. és 48 cikkére hivatkozással kérheti székhelyének az Európai Unió más tagállamba történő áthelyezését.

Ezzel szemben a magyar kormány érvelése azon alapult, hogy elfogadott irányelv hiányában a székhely áthelyezésének feltételeit és jogkövetkezményeit a nemzeti jog hatálya alá tartozó kérdésként kell kezelni.

Az Európai Bizottság megállapítása szerint a jogharmonizáció nem feltétele az elsődleges közösségi jog alkalmazhatóságának , s álláspontja szerint az EK 43 és 48 cikkeivel nem összeegyeztethető az a tagállami gyakorlat amely megakadályozza a nemzeti jog alapján létrejött társaságok jogalanyiságot megtartó székhelyáthelyezését az Európai Unión belül.

Egyidejűleg megállapítja azt is, hogy az feltételhez köthető , amennyiben az megfelel az EK Szerződés szerinti céloknak és arányosság követelményének.

Az üggyhez kapcsolódóan Poiares Maduro főtanácsnok megállapítása szerint jelen ügyben alkalmazni kell az EK Szerződésnek a letelepedés szabadságára vonatkozó rendelkezéseit. Rámutat arra hogy a magyar szabályozás kedvezőtlenebb módon kezeli a határon átnyúló helyzeteket , mint a tisztán nemzeti helyzeteket, mivel a társaságok számára kizárólag azt teszi lehetővé, hogy székhelyüket Magyarországon belül helyezzék át, megjegyezve hogy a Cartesio másik tagállamban kíván gazdasági tevékenységet folytatni.

- Itt kívánom megjegyezni, hogy a hazai szabályozás időközben 2007. szeptember 1. napjától változtatott azon korábbi szabályozáson, hogy a cég székhelye egyben a központi ügyintézés helye is . Az 2007. évi módosításokból eredően megadta a lehetőségét annak ,hogy cég székhelye különbözhet a központi ügyintézés helyétől . Ezzel megteremtődött annak a lehetősége, hogy a magyar cégnyilvántartásba bejegyzett társaság az Európai Unió más tagállamában is jogosult legyen tevékenysége elsődleges gyakorlására, úgy hogy a cég ez irányú döntése nem igényli a székhely módosítást.-

A nagy érdeklődésre számot tartó ügyben az Európai Bíróság a C-210/06. számon nyilvántartott ügyben 2008. december 16. napján meghozta ítéletét.

Az Európai Bíróság az ítélet rendelkező részének 4. pontjában döntését a következők szerint sommázza : „ A közösségi jog jelen állapotában az EK 43 . és EK 48 cikket úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem összeegyeztethetetlen az a tagállami szabályozás , amely megakadályozza az e tagállam belső joga szerint létrejött társaságot abban, hogy székhelyét úgy helyezze át másik tagállamba, hogy eközben megtartja azon tagállambeli honosságát, amelynek szabályozása alapján létrehozták . „, 20

Mindezen esetek is azt igazolják, hogy szükséges és időszerű a társaságok határon átnyúló székhelyáthelyezésével összefüggő kérdéseket szabályozó irányelv elfogadása, mely oly hosszú idő óta csak halogatásra kerül.

Zárszó :

A Római Szerződés célja a közös piac, közös politika megteremtése, megadja az egységes belső piac szabályozásához kapcsolódó alapelveket, és szabályokat. Feladatként határozza meg a tagállamok gazdaságpolitikájának közelítését, kölcsönös kapcsolatok kiépítését. Dekralálja a letelepedés szabadságát a természetes személyek és jogi személyek részére is. A tagállamok eltérő jogrendszere társasági jog , kereskedelmi jog területén is megkívánt és megkíván egy összehangoló szabályozás létét.

A jogharmonizáció alapjait a már a Római Szerződés megteremtette, amikor felhatalmazta a Tanácsot, hogy irányelveket bocsásson ki a tagállamok törvényei, rendeletei szabályai közelítése érdekében mindazon területeken , melyek hatással van bírnak a közös piac működésére.

A jogharmonizáció folyamán a társasági jog területén nem alakult ki egy egységes „európai uniós társasági jog”.

Mintahogy Balázs-Katalin Kovács Krisztián „ Az európai unió társasági jog fejlődési tendenciái munkájában is rögzíti :” A pozitív tendenciák ellenére azonban a tagállami szabályozások különbözőségét, valamint a főszabálytól való eltérés lehetőségének megtartását látva valóban hosszú távon is szükség van társasági jogi egységesítésre. „

Dr Várnay Ernő megfogalmazása szerint „ A Közösség szintjén voltaképpen a vállalati szervezet és működés több tagállamra kiterjedő voltából – többek között éppen a különböző társasági jogoknak kitettségből- adódó nehézségek csökkentésére, valamint a fogyasztók, a közönség, a tagállamok sajátos érdekeinek védelmére születtek jogszabályok, gyakorlatilag irányelvek. Az irányelvi szabályozás lényegéből fakad, hogy – minimum -, maximumértékek megadására korlátozódással ,választási lehetőségek felkínálásával – teret engednek a tagállamok egymástól eltérő megoldásainak .

A szó valódi értelmében a Közösségnek tehát nincs társasági joga .”²¹

Az utóbbi időszakban az unió kiemelt kérdésként kezeli ezen területet a belső piac, a Közösség un. Alapszabadságainak – az áruk, a munkaerő, a szolgáltatásnyújtás, a letelepedés (vállalkozás) , a tőke tagállamok közötti szabad mozgása – minél teljesebb körű biztosítása érdekében .

Ez a fokozott figyelem adott jogterületen a jövőben még inkább meg fog mutatkozni .

IRODALOMJEGYZÉK

Fischer Judit, ,Gadó Gábor, Gál Judit ,Győri Enikő,

Komáromi Gábor, Makai Katalin,Sándor Tamás,

Sárközy Tamás , T. NagyErzsébet ,

Vezekényi Ursula, Welman György

(hvg-orac)

: Társasági törvény ,

Cégtörvény 2006-2007.

Balázs Katalin – Kovács Krisztián : Az „európai uniós társasági jog” fejlődésének
tendenciái

Dr Várnay Ernő dr Papp Mónika : Az Európai Unió joga

Dr Fülöp Botond : A közösségi jog létrejötte, fejlődése

Gyulai-Schmidt Andrea : Cartesio ante portas- avagy a társaságok Európai Unión belüli
szabad költözés joga.

1994. évi I. törvény

1997. évi CXLIV. Törvény a Gazdasági társaságokról

1997. évi CXLV. Törvény a bírósági cégnyilvántartásról, a cégek törvényességi
felügyeletéről

2002. évi LXI törvény

2006. évi IV. törvény a Gazdasági társaságokról

2006. évi V. törvény a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról

A Tanács első irányelve

A Tanács második irányelve

LÁBJEGYZETEK :

- 1./ 2002. évi LXI. Tv.
- 2./ Csatlakozási Okmány
- 3./ 1994. évi I. törvénnyel kihirdetett Társulási Szerződés
- 4./ Dr Várnay Ernő Az Európai Unió joga
- 5./ Balázs Katalin –Kovács Krisztián : Az „európai uniós társasági jog” fejlődési Tendenciái (Európai Tükör)
- 6./ Dr. Fülöp Botond : A közösségi jog létrejötte, fejlődése
- 7./ Dr. Fülöp Botond : A közösségi jog létrejötte, fejlődése
- 8./ Dr Várnay Ernő Az Európai Unió joga
- 9./ Hankó Faragó Miklós parlamenti exposéja
- 10./ Gadó Gábor Társasági törvény magyarázata
- 11./ EK szerződés 48. cikk
- 12./ EK szerződés 48. cikk
- 13./ ./ Dr Várnay Ernő Az Európai Unió joga
- 14./ Gyulai-Schmidt Andrea : Cartesio ante portas- avagy a társaságok Európai Unión belüli szabad költözés joga.
- 15./ Válogatott ítéletek – Daily Mail ügy C-81/87
- 16./ Válogatott ítéletek - Centros Ltd ügy C-212/92
- 17./ Válogatott ítéletek - Überseering ügy C-208/00
- 18./ Gyulai-Schmidt Andrea : Cartesio ante portas- avagy a társaságok Európai Unión belüli szabad költözés joga.
- 19./ Jogi Fórum 2007
- 20./Európai Bíróság C-.210/06 ítélet (Cartesio)
- 21./ Dr Várnay Ernő Az Európai Unió joga

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető rész	3 .oldal
Az Európai Közösség kialakulásának, történeti fejlődésének Rendszerének rövid ismertetése.....	6. oldal
A Közösség aktusai.....	11. oldal
Az Európai Közösség Társasági jogi irányelvei	15. oldal
Magyarországi jogharmonizáció.....	18.oldal
2. számú irányelv lényegi rendelkezései Magyar szabályozással való egybevetése mellett	23. oldal
Hazai aktuális jogsértések.....	36. oldal
Letelepedés szabadsága – székhelyáthelyezés Problematikája esetjoga..	38. oldal
Zárszó	45. oldal
Irodalomjegyzék	47.oldal
Lábjegyzetek	48.oldal

Nyilatkozat

Alulírott, **Dr Komolai Sarolta** (hallgató neve), _____ (hallgató azonosítója), a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának Európa jogi szakjogász szakirányú _____ szakos levelező tagozatos hallgatója fegyelmi és büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán a 2008/2009anévben benyújtott,

MAGYARORSZÁG JOGHARMONIZÁCIÓJA AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉG TÁRSASÁGI JOGI IRÁNYELVEI TÜKRÉBEN

című szakdolgozatom saját, önálló munkám.

Debrecen, 2009. május 20.

Dr Komolai Sarolta

Hallgató aláírása

